

Rudolf Steiner:

**„Mysteria“ - Goethova vánoční
a velikonoční báseň**

Výňatek z přednášky uskutečněné
v Kolíně nad Rýnem 25. prosince 1907*

V úvodní části přednášky se Rudolf Steiner zmiňuje o dvou legendách, které se vážou ke Kolínu nad Rýnem: podle první z nich byly ostatky tři svatých králů, Kašpara, Melichara a Baltazara, po čase přeneseny do Kolína, podle druhé jednou navštívil Kolín jeden dánský král. Po návratu domů měl sen, v němž se mu tři králové zjevili a podarovali ho zlatem, kadidlem a myrhou. Když se probudil, byli králové pryč, avšak jejich dary zůstaly. Legenda vypráví symbolickou řečí o tom, že onen král se tak vroucně spojil s obrazem tří mudrců přinášejících Ježíši Kristu své dary, že se mu dostalo tří ctností: sebepoznání symbolizovaného zlatem, sebezbožnosti, tj. zbožnosti nejvnitřnějšího Já, neboli sebeoddanosti symbolizované kadidlem, a sebezdokonalení nebo též zachování toho věčného v Já symbolizovaného myrhou.

Legenda o třech králich symbolicky vyjadřuje spojení tří různých proudů, tři náboženských směrů v jednom principu, v principu Krista. Esoterní křesťané spatřovali v Kristu, v principu Krista ideál budoucnosti. Člověk byl pro ně mikrokosmem, obrazem makrokosmu. A vše v makrokosmu, všechny přírodní jevy byly vnějším výrazem vnitřních duchovních dějů; byly pro ně gesty a mimikou božsky-duchovních bytostí. Ve Slunci uctíval esoterní křesťan zjevení Krista, zatímco Měsíc byl výrazem starého principu Jahva, výrazem náboženství Starého zákona. Představoval si, že na jaře a v létě, kdy v přírodě všechno bují, převládají fyzické síly Slunce, zatímco v zimě, kdy se zkracují dny, tato fyzická síla klesá a stoupá síla duchovní až do doby nejkratsich dnu, fixovaných pak vánočním svátkem. V těchto nejkratsích nocích, které představují půlnoc slunečního roku byli mysterijní žáci připravováni ke zrění duchovního Slunce. Země se pro ne stala průhlednou a neclonila již duchovní světlo Slunce, světlo Kristovo. To bylo ono zrění půlnočního Slunce.

Esoterní křesťan v sobě pěstoval tuto sílu vnitřního zrění, aby mohl pohlédnout do duchovního Slunce. Dokud je Země neprůhledná, jsou jednotlivé díly Země obydlené lidmi různých vyznání, chybí však sjednocující pouto, spojující článek. Jakmile však lidé začnou skrz Zemí zřít Slunce, zažárí jím Slunce jako hvězda sjednocující jejich vyznání v jedno velké lidské bratrstvo. Tři králové symbolizovali vůdce různých lidských ras či vyznání, jdoucí za touto hvězdou ke sjednocení v Kristu.

Jedním z posledních Němců, kteří tímto způsobem esoterně pojímali křesťanství, je Goethe; Goethe nám tento druh křesťanství, tento druh náboženského vyrovnání,

* Publikováno ve svazku souborného vydání děl Rudolfa Steinera (GA) Č. 98: „Natur und Geistwesen - ihr Wirken in unserer sichtbaren Welt“ Rudolf Steiner Verlag, Dornach 1996 (1. vydání 1983). (Pozn. edit.)

tento druh theosofie písemně předložil v hluboké básnické skladbě „Mysteria“, která sice zůstala fragmentem, avšak v hluboce smysluplných obrazech nám ukazuje vnitřní duševní vývoj člověka, který je proniknut právě naznačenými city a myšlenkami.

Nejprve slyšíme, jak nás Goethe chce upozornit na putování tohoto člověka a jak nám naznačuje, že tato pouť může vést na lecjaká scesti, že pro člověka není snadné nalézt správnou stezku, a že musí mít trpělivost a oddanost, aby dosáhl cíle. Má-li je, nalezne světlo, které hledá. Poslechněme si začátek básně:

*Toť píseň zázračná, jež na vás čeká
... (sloky 1 až 2)
a mnohým poutníkem ten zdroj at' plyne.*

Do této situace jsme uvedeni. Je nám ukázán poutník, který nám, kdybychom se ho zeptali, nedokázal rozumově říci to, co sme vyložili jako esoterní křesťanskou myšlenku, ovšem poutník, v jehož srdci a duši tyto myšlenky žijí, přeměněné v city. Není snadné přijít na všechno, co je vtajeno do této básně, jež nese název „Mysteria“ [tedy „Tajemství“]. Goethe to jasně naznačil: proces odehrávající se v člověku, v němž se nejvyšší ideje, myšlenky a představy proměňují v city a pocity. Díky čemu dochází k této proměně?

Žijeme po mnoho vtělení, od jedné inkarnace k druhé. V každé z nich se učíme něco víc a leccos dalšího; každá z nich nám dává mnoho příležitostí, abychom sbírali nové zkušenosti. Není možné, abychom všechno s veškerými podrobnostmi nesli z jedné inkarnace do druhé. Když se člověk znovu narodí, není nutné, aby ve všech svých podrobnostech ožilo vše, čemu se dříve naučil. Jestliže se však v jedné inkarnaci naučí mnoho, když pak zemře a znovu se narodí, není sice třeba, aby ožily všechny jeho myšlenky, znovu však ožijí plody jeho dřívějšího života, plody jeho učení. Jeho pociťování, jeho cítění odpovídá poznatkům jeho dřívějších vtělení.

V Goethově básni tu máme vyjádřeno něco nádherného: setkáváme se s člověkem, který těmi nejprostšími slovy - jako z úst dítěte, nikoli ve vyložené rozumových, myšlenkových formách - sděluje tu nejvyšší moudrost jako plod dřívějších poznatků. Tyto poznatky proměnil v cit a pociťování a je tím povolán vést druhé, kteří si možná osvojili více představ. Takového poutníka se zralou duší, která v bezprostřední cit proměnila mnoho poznatků nashromážděných v dřívějších inkarnacích, takového poutníka máme před sebou v bratru Markovi. Jako člen tajného bratrstva je s důležitou misí poslán k jinému tajnému bratrstvu.

Putuje všelijakými kraji, a když je unavený, přichází k hoře. Nakonec stoupá po stezce až k vrcholu. Každý obraz v této básni má hluboký význam. Když vystoupí na horu, uvidí v blízkém údolí klášter. Tento klášter je sídlem onoho bratrstva, k němuž je vyslán. Nad bránou kláštera spatří něco zvláštního. Spatří tam kříž, ale zvláštního druhu: kříž ovinutý růžemi! A praví významná slova, jimž může porozumět jen ten, kdo ví, jak často, přechasto bylo toto heslo vyslovováno v tajných bratrstvech: „Kdo růžemi že kříž tak ovinul?“ A vidí, že ze středu kříže vycházejí tři paprsky jako ze slunce. Není třeba, aby si význam tohoto hlubokého symbolu v duši vyvolával v pojmech. V jeho duši, v jeho zralé duši žije cit pro něj. Jeho zralá duše zná vše, co je v něm ukryto.

Co znamená kříž? On ví, že kříž vyjadřuje leccos; mezi mnohým jiným také trojí nižší přirozenost člověka: fyzické tělo, éterné tělo a astrální tělo. V něm se rodí Já. V růžovém kříži máme čtverého člověka: fyzického člověka, éterného člověka a astrálního člověka v kříži a Já v růžích. Proč růže jako symbol Já? Esoterní křesťanství připojilo ke kříži růže, protože v principu Krista spatřovalo požadavek povznášet Já, rodící se v oněch třech tělech, ke stále vyššímu a vyššímu Já. V Kristově principu spatřovalo sílu povznášející toto Já čím dále tím výše.

Kříž je znamením smrti ve zcela zvláštním smyslu. I to Goethe na jiném místě krásně vyjadřuje, když říká:

*A když toho nepoznáš:
„Zemři by ses zrodil“ –
na té tmavé zemi máš
cizincův jen podíl.**

Zemři, by ses zrodil, překonej to, co ti je zprvu dáno v nižších třech tělech. Umrtni to, neumrtvuj to však v touze po smrti, nýbrž třib to, co je v těchto třech tělech, aby ses v Já domohl síly spět stále více k dokonalosti. Když umrtvíš to, co ti je dáno ve třech nižších tělech, vstoupí do Já síla zdokonalování. V Já má křesťan v Kristově principu přijímat sílu zdokonalování až do krve. Až do krve má působit tato síla.

Krev je výrazem Já. V rudých růžích spatřoval esoterní křesťan to, co v krvi očistěné a vytříbené Kristovým principem - a tím i ve vytříbeném Já - vede člověka k jeho vyšší bytosti, to, co proměňuje astrální tělo v duchovní svébytlí, éterné tělo v životního ducha a fyzické tělo v duchového člověka.** V růžovém kříži spojeném s trojím paprskem tak máme před sebou v hluboké symbolice princip Krista. Poutník, bratr Marek, který sem přichází, ví, že je na místě, kde lidé rozumí tomu nejhlubšímu smyslu křesťanství.

*Byl krásný večer. Zemden cestou denní,
... (sloky 3 až 10)
a poutník stojí v zbožném zadumání.*

Prostřednictvím tohoto růžemi ovinitého kříže se vyjadřuje to, co lze najít uvnitř této budovy jako ducha nejhlubšího křesťanství, a když poutník vstoupí, je skutečně přijat tímto duchem. Když vstoupí, povšimne si, že v tomto domě nevládne to či ono náboženství světa, ale že v tomto domě vládne vyšší jednota světových náboženství. Jednomu starému členu bratrstva, které zde působí, dá uvnitř domu najevo, z pověření koho a proč tu je. Je uvítán a slyší, že v tomto domě žije v ústraní bratrstvo dvanácti bratří. Těchto dvanáct bratří reprezentuje různé skupiny lidí na Zemi; každý z bratří je představitelem jednoho náboženského vyznání. Dozvídáme se, že zde není přijat jediný člověk, který je dosud mlád, nezralý, ale že je přijat ten, kdo se porozhlédl po světě, kdo zakusil slasti a strasti světa, kdo pracoval a působil ve světě a pozvedl se až ke svobodnému pohledu za svůj úzce vymezený obzor. Teprve pak je zařazen a přijat do kruhu dvanácti. A těchto dvanáct, z nichž jeden každý představuje, reprezentuje jedno světové náboženské vyznání, zde žije pospolu v míru a harmonii; jsou totiž vedeni třináctým, který je všechny předčí v dokonalosti lidského Já, v širokém přehledu o lidských poměrech.

* Závěrečné verše Goethovy básně „Blažená touha“ ze sbírky „Západovýchodní díván; přeložil Otokar Fischer. (Pozn. překl.)

** Tyto tři články bývají někdy překládány také jako duchovní Já (Geistselbst), duch oživující (Lebensgeist) a duchovní člověk (Geistesmensch). (Pozn. překl.)

A jak Goethe naznačuje, že tento třináctý je představitelem pravé esoteriky, nositelem vyznání růžového kříže? Goethe nám to naznačuje tím, že říká: Byl mezi námi. Nyní jsme se ocitli v převelikém zármutku, protože nás chce opustit; chce od nás odejít. On to však považuje za správné, že od nás nyní odejde. Chce vystoupit do vyšších oblastí, kde už nemá zapotřebí zjevovat se v pozemském těle.

Tento třináctý smí vystoupit výše. Neboť dospěl do bodu, který Goethe vykládá tak, že říká: Pro každé vyznání existuje možnost přiblížit se nejvyšší jednotě. Když je každá ze dvanácti oblastí zralá založit harmonii, může třináctý který předtím harmonii vytvářel zevně, odejít do vyšších světů. A krásně je nám řečeno, čím lze dosáhnout tohoto zdokonalení Já. Nejprve se nám vypráví životní příběh třináctého; avšak bratr, jenž přijal poutníka Marka, ví ještě leccos dalšího, co velký vůdce oněch dvanácti říci nemohl. Tento bratr vypráví poutníku Markovi několik charakteristik hluboce esoterního významu. Vypráví, že když se třináctý narodil, jeho pozemské bytí zvěstovala hvězda. Je zde bezprostřední návaznost na hvězdu, která vedla tři svaté krále, a na její význam. Tato hvězda má trvalý význam; udává cestu k sebepoznání, sebeoddanosti a sebezdokonalení. Je to hvězda, která otevírá porozumění pro dary, které onen dánský král přijal skrze zjevení, jehož se mu dostalo ve snu, hvězda, která se zjevuje při narození každého, kdo je zralý přijmout Kristův princip.

A ukázalo se ještě něco dalšího. Ukázalo se, že ve svém vývoji vystoupil až k oné výši religiózní harmonie, která přináší mír a harmonii duše. To je s hlubokou významností symbolizováno v tom, že když třináctý přijde na svět, vrhne se z oblohy na zem sup; avšak místo aby působil zhoubně, šíří kolem sebe mezi holubicemi mír. A dozvídáme se ještě další věci. Když jeho malá sestřička ležela v kolébce, ovinula ji zmije. V tom je nádherně naznačeno, jak tato zralá duše - neboť jenom zralá duše může po mnoha inkarnacích dosáhnout něčeho takového - již v raném jinošství zabíjí zmiji, to znamená, že překonává nižší astrální přirozenost. Zmije je symbolem nižší astrální přirozenosti. Sestřičkou je vlastní éterné tělo, kolem něhož se vine astrální tělo. Této sestřičce zabíjí zmiji.

Potom se nám vypráví, jak se poslušně podřídil tomu, co od něj zpočátku žádali rodiče. Vždy uposlechl svého hrubého otce. Duše proměňuje své poznatky; ideje a myšlenky. V duši se pak rozvíjejí léčivé síly a člověk může léčivě působit ve světě. Jsou to zázračné síly, které se v něm vyvíjejí; tyto síly se projeví tím, že svým mečem otevře skálu a z ní vytryskne pramen. Záměrně se tu ukazuje, jak jeho duše kráčí ve stopách Písma.

Tak tento představený; reprezentant lidstva, zvolna vyžívá; je vyvoleným, jenž zde jako třináctý působí ve společenství dvanácti - onoho velkého tajného řádu, který pod rosikrucíánským symbolem přijal misi pro lidstvo, spočívající v harmonizaci vyznání rozšířených ve světě. Nejprve jsme tedy v hluboce smysluplných obrazech seznamování s duševním rozpoložením toho, který toto společenství dvanácti bratří dosud vedl.

Až posléz zabuší, když hvězdy vzplály,
... (sloky 11 až 24)
se vyrve člověk, sebe překoná-li!

Tak se tento člověk, který překonal sebe, to znamená ono Já, které je člověku zprvu přiděleno, stal představeným právě popsaného vyvoleného bratrstva. A vede tedy oněch dvanáct. Vede je až do chvíle, kdy jsou natolik zralí, že je smí opustit. Náš bratr Marek je pak uveden dále do místností, kde oněch dvanáct bratří působí. Jak působí? Je to působení zvláštního druhu, a jsme upozorněni na to, že jde o působení v duchovním světě. Člověk, jehož oči si všimají pouze fyzického světa, jehož smysly vidí jen to, co je fyzické a co lidé konají ve fyzickém světě, si nedovede tak snadno představit, že existuje ještě jiná práce, která může být mnohem podstatnější a důležitější než práce

vykonávaná zevně ve fyzickém světě. Práce v duchovních světech je pro lidstvo mnohem důležitější. Musí ovšem být splněna podmínka, že ten, kdo chce pracovat ve vyšších světech, nejprve projde prací ve fyzickém světě. Těchto dvanáct tak učinilo. Proto jejich spolupůsobení znamená něco vyššího ve službě lidstvu.

Náš bratr Marek je uveden do síně, kde se oněch dvanáct bratří schází ke společným shromážděním; a tady v hluboké symbolice poznává povahu jejich spolupůsobení. To, čím každý z bratří v tomto spolupůsobení přispívá ze své zvláštní osobitosti, se vyjadřuje ve zvláštním symbolu nad židli každého z nich. Jsou tu vidět všelijaké symboly, které nejrůznějším, ovšem smysluplným způsobem vyjadřují, čím každý z nich přispívá ke společné práci spočívající ve spirituálním působení. Tyto proudy se zde tedy slévají v jeden proud spirituálního života, plynoucí světem a prostupující svou silou ostatní lidstvo. Jsou taková bratrstva, taková centra, z nichž takové proudy vycházejí a prostupují ostatní lidstvo.

Nad židli třináctého vidí bratr Marek znovu ono znamení: kříž ovinutý růžemi, znamení, které je zároveň symbolem čtyřčlenné lidské přirozenosti a které v rudých růžích symbolizuje vytříbený princip krve neboli Já, princip vyššího člověka. A pak vidíme, že to, co má být tímto znamením překonáno, je jako zvláštní symbol umístěno nalevo a napravo od židle třináctého. Vpravo vidí bratr Marek draka barvy ohně, představujícího astrální bytost člověka.

V křesťanské esoterice se velmi dobře vědělo, že lidská duše může být oddána třem nižším tělům. Je-li jim oddána, vládne, v ní nižší život oné trojí tělesnosti; to se v astrálním vnímání jeví jako drak. Není to pouhý symbol, ale velmi reálné znamení. V podobě draka se projevuje to, co musí být nejprve překonáno. Ve vášních, v těchto silách astrálního ohně, které patří k fyzickému člověku, v tomto draku spatřovala křesťanská esoterika, z jejíhož ducha byla tato básnická skladba napsána a která se rozšířila v Evropě, to, co lidstvo přijalo z horkého pásma, z jihu. Z jihu pochází onen díl člověka, který si lidstvo přineslo jako horkou vášně, směřující spíše k dolní smyslnosti.

První impulz k potlačení a překonání této vášně lidé tušili v tom, co sem proudilo ve vlivech chladnějšího severu. Vliv chladnějšího severu, sestoupení Já do trojí tělesnosti, se v podobě jednoho starého symbolu, který byl vzat ze souhvězdí Medvědice*, vyjadřuje vložení ruky do chřtánu medvěda. Nižší lidská přirozenost, tedy to, co se vyjadřuje v podobě ohnivého draka, je překonáno. A co se pak zachová jako zvířectví vyššího druhu, bylo znázorňováno v podobě medvěda; Já, které ve svém vývoji překonalo dračí přirozenost, bylo v hluboké souvislosti znázorňováno vložení lidské ruky do chřtánu medvěda. Po obou stranách růžového kříže se objevuje to, co musí být růžovým křížem překonáno, a právě růžový kříž člověka povolává, aby se tříbil výš a výš.

Báseň nám tak skutečně tím nejhlubším způsobem představuje princip esoterního křesťanství a ukazuje nám především to, co nám má do duše vstoupit právě v takový svátek, jako je ten, který dnes slavíme.

Nejstaršími ze zde prodlévajících bratří patřících k tomuto bratrstvu je poutníku Markovi dáno výslovně na srozuměnou, že to, co zde společně konají, se děje v duchu, že to je spirituální život. Tato práce pro lidstvo ve spirituálním světě znamená něco zvláštního. Bratři poznali slasti a strasti života. Prošli venku boji, vykonali tam svou práci. Nyní jsou zde, i zde se však ustavičně pracuje na dalším vývoji lidstva. Poutníku Markovi je dáno na srozuměnou: Viděl jsi teď tolik, kolik je možné ukázat žákovi, jemuž se otevře první brána. Ve

* V němčině se toto souhvězdí (ať už jde o Malou nebo Velkou medvědici) nazývá Medvědem, tedy v mužském rodu. (Pozn. překl.)

významných symbolech ti bylo ukázáno, jaký má být vzestup člověka. Avšak druhá brána uzavírá vyšší mysteria: jak se na lidstvu pracuje z duchovních světů. A tato vyšší mysteria můžeš poznat teprve po delší přípravě; teprve pak můžeš vstoupit druhou branou.

Hluboka tajemství jsou vyjádřena v této básnické skladbě.

*Už za dětství mu srdce nakázalo,
... (sloky 25 až 41)
zdáš se však hoden vejít ve svatyni!*

Po krátkém odpočinku náš bratr Marek zpočátku zkouší vytušit alespoň něco o tom, co je uvnitř. Ve významných symbolech nechal na svou duši působit vzestup lidského Já, a když je po krátkém odpočinku vzburzen znamením, přichází k bráně*, kterou však nalézá zamčenu. A uslyší zvláštní trojznení: tři údery a jako by byl celý prostor naplněný linoucí se hlasem flétny. Nemůže tam však nahlédnout, nemůže vidět, co se v tom prostoru deje.

Nemusí nám být řečeno více než těchto několik slov, abychom věděli, že se zde v hluboce smysluplných obrazech poukazuje na to, co člověka čeká, když se blíží duchovním světům, když je práci na svém Já natolik vytříben a zdokonalen, že prošel astrálním světem a nyní se blíží vyšším světům - oněm světům, v nichž se nalézají duchovní praobrazy věcí zde na Zemi; když se blíží tomu, co se v esoterním křesťanství nazývá nebeským světem. Blíží se mu nejprve světem vzdouvajících se barev a vstupuje pak do světa tónů, do harmonie světů, do znění sfér. Duchovní svět je světem tónů. Ten, kdo své vyšší Já vyvinul k vyšším světům, se musí vžít do tohoto duchovního světa. Vyšší prožívání světa duchovního znění zřetelně vyjadřuje právě Goethe ve svém „Faustovi“, když ho nechává vystoupit na nebesa a nebeský svět se mu vyjevuje ve znění.

*Souzvučně s bratrskými světy
zní slunce dávnou hudbou sfér... ***

Fyzické Slunce nezní, avšak duchovní Slunce zní. Goethe se k tomuto obrazu vrací, když je Faust po dlouhém bloudění uveden do duchovních světů:

*Nám, jichž sluch se v hloubku noří,
nový den se v hřmění tvoří...
Hlaholí to, troubí, výská...
sotva snést se lomoz dá.**

Symbolickým světem barev astrální aféry se člověk blíží, postupuje-li výše ve svém vývoji, světu harmonie sfér, devachanské oblasti, tomu, co je duchovní hudbou. Když náš bratr Marek projde první branou, branou astrální sféry, jen tiše, tichounce vycházejíc ven, zazní mu znění vnitřního světa, který je za naším vnějším světem, onoho světa, který proměňuje nižší svět astrální ve vyšší svět, jímž proudí ono trojí zaznění. A vystoupíme-li k vyššímu světu, promění se nižší přirozenost člověka ve vyšší trojnost: naše astrální tělo se promění v duchovní svébytlí, éterné tělo v životního ducha a fyzické tělo v duchového člověka.

* V českém překladu skladby jako dveře. (Pozn. překl.)

** Faust, Prolog v nebi, Rafael; přeložil Otokar Fischer. (Pozn. překl.)

Bratr Marek nejprve tuší v hudbě sfér trojznění vyšší přirozenosti, a když splyne s touto hudbou sfér, svitne mu první tušení o omlazení člověka, jenž vejde ve spojení s duchovními světy Jako ve snu vidí, jak se zahradou vznáší omlazené lidstvo v podobě tří jinochů nesoucích pochodně. To je okamžik, kdy se Markova duše ráno probouzí z temnoty a kdy temnota ještě poněkud přetrvává; světlo ji dosud neproniklo. Právě v této chvíli však může duše pohlédnout do duchovního světa. Může pohlédnout do duchovních světů, jako do nich může pohlédnout, když pomine poledne léta, Slunce čím dále tím více slábne a nastává zima, a pak o půlnoci prozáří Zemi Kristův princip o Svaté noci. Skrze Kristův princip se člověk pozvedá k vyšší trojnosti, která se bratru Markovi zjeví v podobě tří jinochů, představujících omlazené lidstvo. To je to, co Goethe vyjádřil v průpovědi:

*A když toho nepoznáš:
„Zemři by ses zrodil“ –
na té tmavé zemi máš
cizincův jen podíl.*

Pro toho, kdo rozumí esoterickému křesťanství, mají být Vánoce každoročně upozorněním, že to, co se děje ve vnějším světě, je mimikou, gestem vnitřního, duchovního dění. Vnější síla Slunce se uplatňuje v jarním a letním Slunci. V Písmu svatém je tato vnější sluneční síla, která je jen zvěstováním vnitřní, duchovní síly Slunce, vyjádřena v Janovi, kdežto vnitřní, duchovní síla v Kristu. A když fyzická síla Slunce víc a víc klesá, stoupá duchovní síla a je silnější a silnější, až je o Vánocích nejsilnější. To je základem slov v Janově evangeliu: Já musím klesat, on však musí stoupat.* - A On stoupá a stoupá a objeví se tam, kde sluneční síla opět dosáhla vnější fyzické síly.

Aby člověk mohl v této vnější, fyzické síle uctívat, vzývat onu duchovní sílu Slunce, musí se naučit poznávat význam vánočního svátku. Pro člověka, který tento význam nepoznává, není nová síla Slunce ničím jiným než zase tou starou fyzickou silou. Avšak ten, kdo se seznámí s impulzy, jež mu má dát esoterické křesťanství a právě svátek Vánoc, uvidí v rostoucí síle slunečního tělesa vnější tělo vnitřního Krista, který září skrze Zemi, oživuje ji a oplodňuje, takže Země samotná se stává nositelem Kristovy síly, ducha Země. A tak se nám to, co se pro nás rodí každé Svaté noci, rodí pokaždé nanovo. Kristus nám dá možnost v nitru vnímat mikrokosmos v makrokosmu a toto vnímání nás povede výš a výš.

Svátky, které se člověku už dávno staly něčím vnějším, se opět zjeví ve svém hlubokém významu, bude-li člověk veden touto hlubokou esoterikou k poznání, že to, co se děje venku v přírodě jako hrom a blesk, východ a západ Slunce, východ a západ Měsíce, je gestem a fyziologií duchovního bytí. A pomocí oněch důležitých bodů, které jsou vymezeny našimi svátky, má člověk poznat, že se i v duchovním světě odehrává něco významného. Pak ho to povede k omlazující duchovní síle, která je nám naznačena třemi jinochy a kterou může Já získat jen v oddanosti vnějšmu světu, nikoli tak, že se před ním egoisticky uzavře. Neexistuje však oddanost vnějšmu světu, není-li vnější svět proniknut duchem. Že se tento duch má každým rokem nanovo zjevit, pro všechny lidi, dokonce i pro ty nejslabší, jako světlo v temnotách, to se má lidem každý rok nanovo zapsat do srdce i do duše.

To chtěl také Goethe vyjádřit v této básni nazvané „Mysteria“. Je to vánoční a zároveň velikonoční báseň, báseň, která chce naznačit hluboká mysteria esoterického křesťanství.

* J 3,30; doslova „On musí růst, já však se menšit.“ (Pozn. edit.)

Necháme-li na sebe působit to, co chtěl Goethe naznačit z hlubokých mysterií
rosikruciánského křesťanství, přijmeme-li byť jen zčásti jeho sílu, staneme se alespoň pro
některé lidi ve svém okolí misionáři; dosáhneme toho, že tyto svátky získají opět podobu
něčeho, co je plné ducha a života.

*Jen krátce dřímá Marek v tiché cele,
... (sloky 42 až 45)
své pochodně a ztrácejí se v dáli.*

* Faust, II. díl, první dějství, Půvabná krajina, Ariel; přeložil Otokar Fischer. (Pozn. překl.)